

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ลงนามในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2552 เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนการสอน และจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ตามประกาศกระทรวงฯ ให้ทุกหลักสูตรของสถาบันนำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ มาใช้ โดยใช้กับหลักสูตรที่จะรับนักศึกษาใหม่เป็นครั้งแรกตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นไป สำหรับหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่แล้วต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับประกาศกระทรวงฯ ฉบับนี้ ภายในปีการศึกษา 2555 และให้คณะกรรมการการอุดมศึกษากำกับดูแล ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของทุกสถาบัน เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีความหลากหลายประชาชนมีโอกาสเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษากันได้อย่างทั่วถึง ที่สำคัญคือสังคมจะเชื่อมั่นได้ว่าคุณวุฒิที่บัณฑิตได้รับจากสถาบันมีคุณภาพและมีมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้อย่างน่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับของสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำกับและส่งเสริมการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่า สิ่งหนึ่งที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานของคุณวุฒิดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒินั้นๆ ซึ่งสามารถพิจารณาผลการเรียนรู้ของบัณฑิต ทางด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะด้านต่างๆ ในการทำงานและประกอบอาชีพ รวมทั้งคุณลักษณะอื่นๆ ในการทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF : HEd) จึงมีการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตในแต่ละคุณวุฒิ เพื่อให้มหาวิทยาลัยฯ จัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันกับสถาบันระดับอุดมศึกษาอื่นได้อย่างมีคุณภาพ เพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่สังคมในด้านคุณภาพและมาตรฐานของคุณวุฒิที่บัณฑิตพึงมีหลังจากสำเร็จการศึกษาให้มีคุณภาพครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และได้มอบหมายให้คณะกรรมการการประจำหลักสูตรของแต่ละหลักสูตรไปพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาชา/ สาขาวิชาต่างๆ ของแต่ละระดับคุณวุฒิ เพื่อให้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้คุณภาพ

ของบัณฑิตที่ผลิตในสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒิเดียวกันมีมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ทั้งในระดับชาติและระดับสากล

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต(หลักสูตรห้าปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นหลักสูตรที่มุ่งหวังให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนี้ มีคุณสมบัติเป็นที่พึงประสงค์ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดทิศทางของมาตรฐานคุณวุฒิดังกล่าวให้ชัดเจน มองเห็นเป้าหมายและทิศทาง การดำเนินงานการจัดการศึกษาร่วมกัน การมีเครือข่ายร่วมกันของทุกสาขาวิชาในสถาบันและนอกสถาบัน จะเป็นพลังขับเคลื่อนเพื่อให้การดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามความมุ่งหวังของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และของสถาบัน คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจึงได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรห้าปี ปรับปรุง พ.ศ. 2556) ที่เปิดทำการสอนจำนวน 11 สาขาวิชา ให้มีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาทางด้านสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education : TQF : HEd) สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการปี พ.ศ. 2554 ได้กำหนดผลการเรียนรู้สำคัญของสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ไว้ 5 ด้านได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งในแต่ละด้านได้กำหนดกรอบผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้เป็นองค์ประกอบต่างๆ ในแต่ละด้าน

สำหรับการประเมินผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัย และการศึกษา ที่สามารถวัดตามองค์ประกอบที่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้หลายตัวบ่งชี้ เช่นเดียวกับการประเมินผลการเรียนรู้ด้านด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี สามารถวัดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ได้โดยการใช้แบบวัด และแบบทดสอบในรายวิชาที่ทำการสอน ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนไว้แล้ว มีเพียงการประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบเท่านั้น ที่ยังไม่มีตัวบ่งชี้ที่สามารถวัดผลการเรียนรู้ตามองค์ประกอบที่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ 3 องค์ประกอบ คือ 1. ผู้เรียนมีความไวในการรับความรู้ของผู้เรียนด้วยความเข้าใจ และความรู้สึกเชิงบวกมีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม, 2. ผู้เรียนมีความเอาใจใส่มีส่วนช่วยเหลือและเอื้อต่อการแก้ปัญหาความสัมพันธ์ในกลุ่มและระหว่างกลุ่มผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ และ 3. ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน เป็นผู้นำและผู้ตามที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554 : 3) แต่ไม่ได้กำหนดตัวบ่งชี้ย่อยในแต่ละองค์ประกอบที่สามารถวัดได้ว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะตามผลการเรียนรู้

ที่กำหนดไว้ จึงทำให้อาจารย์ผู้สอน และผู้ที่รับผิดชอบด้านการประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ไม่สามารถวัด หรือประเมินได้ว่าผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเป็นไปตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF : HEd) สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) ที่กำหนดไว้ หรือไม่

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ เป็นมาตรฐานด้านที่สถานศึกษาควรให้ความสำคัญ (ฉวีวรรณ แจ่มกิจ และคณะ. 2554 : 93) และด้านที่สามารถวัดได้จากพฤติกรรมที่ผู้เรียนจะแสดงออกมา ซึ่งอาจารย์ผู้สอนหรือผู้ประเมินสามารถทำการวัดได้จากการสังเกต ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยนี้ขึ้น ด้วยหวังว่าจะนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์โดยตรงกับหน่วยงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจ มองเห็นทิศทางในการประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และสามารถนำสารสนเทศที่ได้ไปกำหนดการดำเนินงานในการพัฒนาการจัดการศึกษาของ มหาวิทยาลัยต่อไป

คำถามวิจัย

1. ตัวบ่งชี้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ตามมาตรฐาน คุณวุฒิ(TQF) ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีอะไรบ้าง
2. ตัวบ่งชี้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ตามมาตรฐาน คุณวุฒิ(TQF) ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์(หลักสูตรห้าปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีค่าน้ำหนักความสำคัญเป็นอย่างไร
3. ตัวบ่งชี้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ตามมาตรฐาน คุณวุฒิ(TQF) ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์(หลักสูตรห้าปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ตาม มาตรฐานคุณวุฒิ(TQF) ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม
2. เพื่อกำหนดค่าน้ำหนักตัวบ่งชี้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ ตามมาตรฐานคุณวุฒิ(TQF) ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์(หลักสูตรห้าปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สอนเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ตามมาตรฐานคุณวุฒิ(TQF) ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์(หลักสูตรห้าปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตการวิจัยตามขั้นตอนของการวิจัย เป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาและกำหนดน้ำหนักตัวบ่งชี้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ตามมาตรฐานคุณวุฒิ(TQF) ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.1 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย ได้แก่

1.1.1 ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 3 คน ดังนี้

- 1) คณะกรรมการประจำหลักสูตรวิชาชีพครู จำนวน 1 คน
- 2) อาจารย์ผู้สอน จำนวน 1 คน
- 3) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน

1.1.2 ผู้เชี่ยวชาญสำหรับใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 17 คน ดังนี้

- 1) คณะกรรมการประจำหลักสูตรวิชาชีพครู จำนวน 3 คน
- 2) อาจารย์ผู้สอน จำนวน 11 คน
- 3) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน

1.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวบ่งชี้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ตามมาตรฐานคุณวุฒิ(TQF) ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์(หลักสูตรห้าปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ มาตรฐานคุณวุฒิ(TQF) ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์(หลักสูตรห้าปี) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ตามมาตรฐานคุณวุฒิ(TQF) ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2.1 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ทั้ง 11 หลักสูตร จำนวน 186 คน จากทั้งหมด 360 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย คำนวณหาจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie & Morgan (ไพศาลวรคำ. 2555 : 467)

2.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

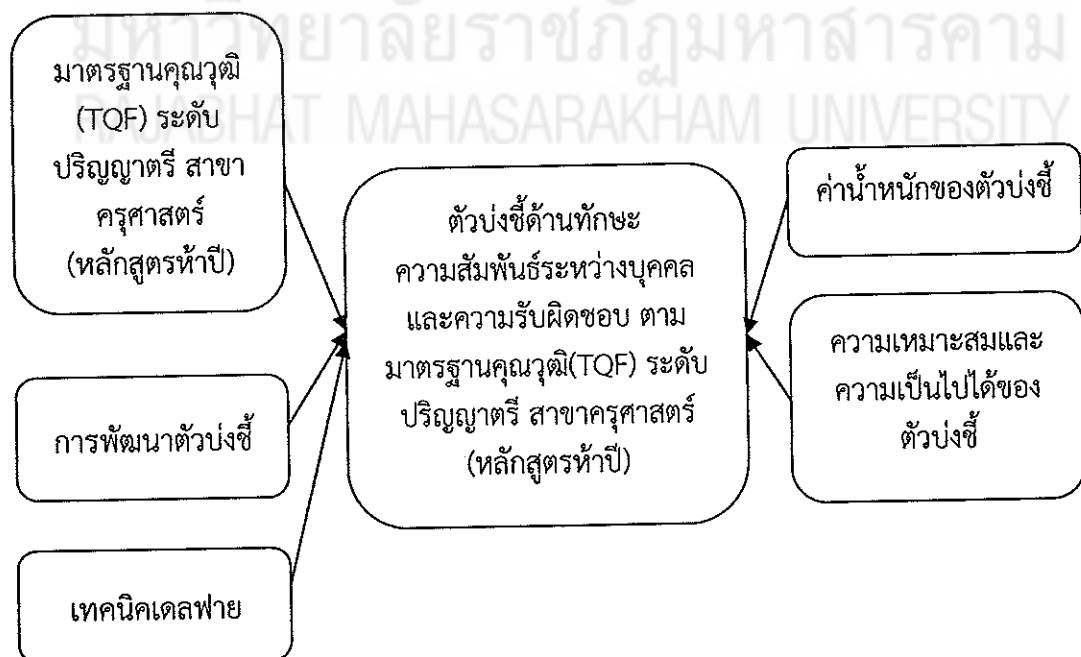
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คุณภาพของตัวบ่งชี้ด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการดำเนินการตามตัวบ่งชี้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ตามมาตรฐานคุณวุฒิ(TQF) ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์(หลักสูตรห้าปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความคิดเห็นในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) ตามมาตรฐานคุณวุฒิ(TQF) ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์(หลักสูตรห้าปี)

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสร้างกรอบแนวคิด ได้ดังนี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนา หมายถึง กระบวนการสร้าง ปรับปรุงและแก้ไขตัวบ่งชี้ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ตามมาตรฐานคุณวุฒิ(TQF) ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวแปรที่ใช้วัด เกี่ยวกับสภาพหรือสภาวะของทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ตามมาตรฐานคุณวุฒิ(TQF) ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มาตรฐานคุณวุฒิ(TQF) หมายถึง เกณฑ์ที่กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่เป็นผลจากการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยยึดตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF : HEd) ซึ่งประกาศโดย คณะกรรมการการอุดมศึกษา

ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ หมายถึง มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ ซึ่งมีผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ดังนี้

1. ผู้เรียนมีความไวในการรับความรู้สึกของผู้เรียนด้วยความเข้าใจ และความรู้สึกเชิงบวกมีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม
2. ผู้เรียนมีความเอาใจใส่มีส่วนช่วยเหลือและเอื้อต่อการแก้ปัญหาความสัมพันธ์ในกลุ่มและระหว่างกลุ่มผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์
3. ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน เป็นผู้นำและผู้ตามที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องกัน และความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นจะทำให้เกิดความรู้สึกดีต่อกัน ซึ่งส่งผลถึงปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น สามารถทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม และละเอียดรอบคอบ ไม่ทอดทิ้งงาน เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดีหรือผลเสีย ทั้งที่เกิดขึ้นกับตนเองและสังคมส่วนรวม และพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

ความไวในการรับความรู้สึกของผู้เรียนด้วยความเข้าใจ และความรู้สึกเชิงบวกมีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม หมายถึง ความสามารถรับรู้ความรู้สึกความต้องการของผู้เรียน และตอบสนองอารมณ์ความต้องการของผู้เรียน ได้อย่างมีความฉลาดทางอารมณ์ มีความยินดีที่จะ

สัมพันธ์กับผู้เรียนอย่างชัดเจน สามารถในการเข้าใจธรรมชาติทางอารมณ์ของผู้เรียน มีทักษะที่จะปฏิบัติ และทำประโยชน์ให้กับผู้เรียนได้

ความเอาใจใส่มีส่วนช่วยเหลือและเอื้อต่อการแก้ปัญหาความสัมพันธ์ในกลุ่มและระหว่างกลุ่มผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง ความเอาใจใส่ สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนภายในกลุ่ม หรือระหว่างกลุ่ม เป็นผู้ชี้แนะช่วยเหลือต่อการแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ นักเรียนอย่างสร้างสรรค์

ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน เป็นผู้นำและผู้ตามที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สามารถชี้แนะผู้เรียนได้อย่างมีเหตุผล และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

เทคนิคเคลฟาย หมายถึง กระบวนการหรือเครื่องมือที่ใช้ในการตัดสินใจ หรือลงข้อสรุปในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเป็นระบบที่ปราศจากการเผชิญหน้าโดยตรง ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยรวบรวมและสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ตัวบ่งชี้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ที่มีคุณภาพ
2. เป็นแนวทางในการประเมินสมรรถนะด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
3. สารสนเทศที่ได้ สามารถนำไปจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. นำตัวบ่งชี้ที่ได้ไปบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์